

BUCUREȘTIUL DE ALTĂ DATĂ – STRADA CULMEA VECHЕ

Carmen Constantinescu
Victoria Gavril

Strada Culmea Veche din sectorul 3 al Bucureștiului este situată între strada Sborului și strada Negustori. Pe partea numerelor fără soț, după primele două imobile, se intersectează cu strada Theodor Ștefănescu, iar pe partea numerelor cu soț, după primele două construcții, se intersectează cu strada Calotești.

Strada Culmea Veche intra într-un plan de sistematizare al Capitalei. Muzeul Municipiului București a trimis muzeografi în zonă, care, printr-o cercetare complexă ce presupunea descrierea și fotografierea casei, informații socio-profesionale privind locatarii, cercetări privind succesiunea proprietarilor din dosarele de la arhive, toate finalizate printr-o fișă de imobil, permiteau păstrarea în memorie a zonei.

Muzeografi Victoria Gavril, Carmen Constantinescu, Florica Jebeleanu precum și Dan Iliescu care a realizat fotografiile, au lucrat pe această stradă în anul 1988.

Bibliografia este săracă. Strada Culmea Veche, intersectându-se cu importanta stradă Negustori, face parte din mahalaua Negustori.

Mahalaua Negustori apare plasată în Târgul de Afară, zonă care este menționată în toate împărțirile administrative pe care le cunoaște orașul București începând cu anul 1789 dar și în studiile lui Dimitrie Papazoglu, Constantin C. Giurescu și George Potra.

Hărțile, planurile și ghidurile orașului București care fac parte din colecția muzeului ne dau o imagine clară privind strada Culmea Veche. În „Harta București capitala României” realizată de maiorul Dimitrie Papazoglu în 1871 apare pentru prima dată trasată strada care se numea „Culmea” și se intersecta cu strada Negustori. În anul 1921 căpitanul Mihail C. Pântea editează „Noul plan al orașului București” în care strada, care începe din strada Sborului și se termină în strada Negustori, avea numele care se păstrează până azi – „Culmea Veche”.

În primele ghiduri ale orașului București, care includeau și planuri detaliate, apare și strada Culmea Veche plasată între strada Sborului și strada Negustori, intersectată de strada Theodor Ștefănescu și strada Calotești. Aceste ghiduri sunt:

- „Planul și Ghidul orașului București” de maior Mihai C. Pântea, 1923
- „Planul Unirea – Municipiul București și împrejurimile”, 1933
- „București – Ghid Oficial cu 20 de hărți pentru Orientare”, 1934
- „Planul Municipiului București”, 1938
- „Ghidul Minune – Călușul străzilor din București și din Comunele Suburbane”,

Culmea Veche este o stradă foarte mică care cuprinde zece imobile. Pe partea numerelor fără soț se găsesc patru imobile.

La numărul 1 casa se află la intersecția străzii Culmea Veche cu strada Sborului. Pe un plan neregulat se ridică un parter supraînălțat, etaj și mansardă. Demisolul are deschideri în arc subînălțat, tripartite cu gratii. Intrarea monumentală are ușă bipartită din lemn masiv supraînălțată. Ferestrele bi și quadripartite au deasupra ornamente florale. În dreapta este un cartuș orb cu flori, iar în stânga o consolă sprijinind o scoică. La etaj apar:

Strada Culmea Veche nr. 1 – valoare ambientală

balcon, balustradă cu colonete pe console masive din zidărie. Ferestrele sunt bipartite, supraînălțate și au balustradă de fier și console cu caneluri. Streașina este din zidărie. Mansarda are deschideri rectangulare și frontoane triunghiulare. Acoperișul în pantă repe-de este din tablă și eternită. Fațada parterului are un balcon – terasă cu balustradă în colonete. Fațada de pe strada Sborului are la parter o terasă cu balustradă și decorații ca în față și pe colț decroșat apare un bovindou circular cu acoperiș în solzi și console.

Dosarul¹ casei cu numărul 1 care se află la Arhivele Municipiului București în Fondul „Cartea Financiară” (C.F.M.B.) ne dă următoarele informații: în anul 1941, casa cu parter și etaj se ridică pe un teren de 615 mp. Casa era proprietatea moștenitorilor lui Emil Beinfeld și anume: jumătate era deținută de Irene Beinfeld care locuia aici și jumătate de Tony Papadopol, născută Beinfeld, care locuia pe strada Tunari.

În anul 1988, când s-a făcut cercetarea pe teren, s-a constatat că parterul format din trei camere și dependințe era proprietatea Siminei Dumitrescu care cumpărase apartamentul în anul 1971 de la d-na Cămârzan, sora d-lui Papadopol. Etajul format din 5 camere și dependințe era proprietatea I.A.L.

Casa a fost reproduasă pe coperta cărții „Cronică de familie” scrisă de Petre Dumitriu.

La numărul 3 (colț cu strada Theodor Ștefănescu) se ridică un bloc cu demisol, parter și trei etaje. Construcția are deschideri rectangulare tripartite și patru „ochi de bou” pe casa scării.

La fiecare nivel sunt balcoane, logii, iar la etajul trei există terase. De la etajul întâi în sus, pe dreapta și pe stânga, blocul este decroșat. Pe fațada dinspre strada Theodor Ștefănescu, blocul are formă de vapor cu șase ferestre, monopartite și camere circulare.

¹ CFMB, dosar nr. 27.922.

Construcție modernă târzie, acest imobil nu are dosar la Arhivele Municipiului București în Fondul „Cărții Funciare”, dar bănuim că făcea parte din proprietatea Beinfeld.

Strada Culmea Veche nr. 3 – valoare ambientală

La numărul 5 se găsește o construcție din cărămidă cu acoperiș din țiglă, care se ridică pe un plan rectangular și este compusă din demisol, parter și etaj. Demisolul are deschideri rectangulare cu ancadrame din zidărie și grilaj din fier. Parterul este prevăzut cu deschideri în arc în plin cintru, ferestre bipartite supraînălțate cu ancadrame din zidărie în arc. Casa are două intrări: una din stradă și alta, laterală, prin curte. Cele două intrări au copertine pe console din lemn. Deasupra intrării din curte se găsește un balcon din fier forjat susținut pe console din zidărie. Balconul are deschideri în arc trilobat și ușă cu trei canate supraînălțate. La etaj sunt deschideri bipartite, supraînălțate, cu ancadrame din zidărie (pervaz lat) și motive geometrice, arcuiri. Casa are friză dublă: prima cu motive geometrice și a doua cu cartușe florale. Pe ambele fațade se găsesc mici nișe în zidărie cu scop ornamental. Acoperișul are lucarne cu arc frânt și patru gemulețe.

În curte mai există o construcție modestă, parter.

Dosarul² casei cu numărul 5 care se află la Arhivele Municipiului București în Fondul „Cartea Funciară” ne dă următoarele informații: pe un teren de 490 mp se ridică două case și anume: la stradă – un imobil cu parter și două etaje (13 camere) și în curte, o casă parter cu două camere. În perioada 1922–1941, casele aparțineau lui Isidor Isaia, care le cumpărase de la Jean Isaia. În 1929, Isidor Isaia avea o firmă de import-export (de cereale) și locuia doar la parter, restul camerelor fiind închiriate. În anul 1947, acest

² CFMB, dosar nr. 27.832.

Strada Culmea Veche nr. 5 – valoare ambientală

imobil servea ca locuință prof. univ. Al. Gavrilescu precum și ca sediu pentru „Gruparea Socialistă Iehud”.

În anul 1988, casa aparținea I.A.L. și era împărțită astfel:

- demisol: 3 camere locuite de o familie
- parter: 5 camere cu dependențe locuite de două familii
- etaj I: 4 camere cu dependențe locuite de trei familii
- etaj II: 6 camere cu dependențe locuite de trei familii

În cel de al doilea corp de clădire, situat în curte, format din două camere, locuiau trei persoane.

Pe aceeași stradă, la numărul 7, se găsesc două corpuri de clădire.

Primul corp este ridicat pe un plan rectangular, cu deschideri rectangulare bi și tripartite. Cornișa este puternic decroșată cu mutule, iar stâlpii adosați cu capitel compozit. Sub ferestre se observă cartușe oarbe, iar cornișa de fereastră e susținută pe console de zidărie. La stradă, se găsește un balcon de fier forjat susținut pe console. Pe fațada din curte, la etaj, există un bovindou decroșat din fier și sticlă. Acoperișul este din tablă.

În planul îndepărtat avem al doilea corp de clădire supraetajat, ridicat pe un plan neregulat. Casa prezintă deschideri rectangulare, mono și tripartite precum și o copertină din ciment.

Date privind istoricul clădirii au fost luate din dosarul³ casei și ne dă următoarele informații: pe un teren de 490 mp se ridică două case și anume: primul imobil este compus din parter și etaj (10 camere) și al doilea – compus din 4 camere și dependențe. În perioada 1912–1941, locuiau aici: Eugen Arion, Libert Arion, Rozeta Zeidler (născută Arion), Lucia Herșcovici (născută Arion) moștenitoare ale bunicei lor, Matilda Iacob.

În anul 1988 situația primei clădiri era următoarea:

- parter: 5 camere cu dependențe locuite de trei familii
- etaj: 5 camere cu dependențe locuite de două familii

Casa era proprietate I.A.L.

Al doilea corp de clădire a fost proprietatea lui Mihai Mustețea, ulterior a lui Stan Constantin și începând cu anul 1985 a devenit proprietatea lui Marian Dobre. Două din camere erau închiriate.

³ CFMB, dosar nr. 27.831.

Pe partea numerelor cu soț se găsesc șase imobile.

Clădirea de la numărul 2 este formată din demisol, parter supraînălțat și etaj. Pe fațada de la stradă, în partea stângă a imobilului, se găsește o intrare cu două trepte și o ușă de lemn monopartită, supraînălțată, cu ancadrame din zidărie și motive geometrice. În partea din stânga a ușii este o mică fereastră cu arc în plin cintru. În dreapta este o fereastră tripartită, supraînălțată. În centru sunt trei ferestre, la parter rectangulare și la etaj în arc în plin cintru. Pe înălțimea parterului și etajului sunt trei pilăstri adosați cu caneluri și capitele compozite. Tot la etaj, în stânga, se găsesc două deschideri rectangulare, supraînălțate la casa scării și în dreapta o fereastră rectangulară, tripartită, supraînălțată, mărginită de două coloane adosate, cu flori. Partea centrală a casei are acoperișul decroșat. Friza este în formă de dinți de fierăstrău și arcade în zidărie.

O altă intrare a clădirii se găsește pe partea laterală dreapta, printr-o curte lungă. Lângă intrare, este construit un mic balcon din zidărie susținut pe console de zid. Curtea interioară este prevăzută cu două intrări cu câte cinci trepte și balustradă din fier forjat. Pe fațada aferentă curții interioare apare aceiași friză și multiple deschideri rectangulare. De aici se face o scară interioară cu balustradă din fier forjat. La etaj, holul este decorat cu coloane și un șemineu albastru.

Din dosarul⁴ de la Arhive am cules următoarele date: pe un teren de 450 mp se ridică o casă formată din parter (8 camere) și etaj (7 camere). În anul 1918, casa a aparținut lui G. Mateescu. În anul 1926, imobilul este cumpărat de Feinmann de la moștenitorii lui G. Mateescu (Ecaterina, Alexandru și Mircea). În anul 1929, Feinmann utilizează clădirea drept sediu pentru o firmă de import-export și comisionari. În anul 1939, casa este ipotecată la „Creditul Urban”. În anul 1941, imobilul figurează ca proprietatea Sofiei Feinmann (născută Blaustein) și a Ericăi Bacalu (născută Feinmann). În anul 1947, clădirea era folosită de SAR Central Central Motor, Gross Fried și Arnold Roșianu.

În anul 1988, casa aparținea I.A.L.

La numărul 4 al străzii Culmea Veche se află un bloc cu demisol, parter și 3 etaje. La demisol sunt ferestre mono și tripartite cu grilaj de fier. Ușa din fier și sticlă este amplasată în centrul fațadei. În jurul ușii se află un ancadrament din ciment cu mozaic negru. În partea stângă se găsește o intrare de serviciu (pentru subsol). Parterul are deschideri rectangulare tripartite. Pe casa scării există patru deschideri „ochi de bou”. Pe fațada de la stradă se găsesc 6 balcoane de zidărie.

Dosarul⁵ casei cu numărul 4 ne dă următoarele informații: imobilul având 10 apartamente este construit pe un teren de 182 mp. La subsol se aflau camere pentru portar iar la mansardă, camere pentru servitori. În perioada 1936–1941, imobilul aparținea Patriarhiei Române, fiind cumpărat de la ing. S. Margutius și alții. În anul 1947, Patriarhia Română scoate clădirea la licitație.

În anul 1988, casa era locuită în întregime de proprietarii apartamentelor.

La cercetarea pe teren, realizată în anul 1988, s-a constatat că pe strada Culmea Veche nici un imobil nu deținea numărul 6.

Pe strada Culmea Veche, la numărul 8, se află o casă din cărămidă cu acoperiș de tablă, construită pe un plan neregulat. Casa este compusă din: demisol, parter supraînălțat și mansardă. La parter, intrarea se face printr-o ușă bipartită. Balustradele au coloane și ornamente florale. Deasupra ușii se află un cartuș oval cu flori. De o parte și de alta a ușii, se găsesc ferestre quadripartite, supraînălțate. Mansarda este construită cu deschideri în plin cintru. Cornișa este din zidărie cu ghirlande de flori.

⁴ CFMB, dosar nr. 27.868.

⁵ CFMB, dosar nr. 27.869.

Strada Culmea Veche nr. 4 – valoare ambientală

Dosarul⁶ casei cu numărul 8 arată că: pe un teren de 1140 mp se ridică o casă compusă din 9 camere și dependințe. Locatarii casei susțin că în acest imobil a locuit Cincinat Pavelescu. În anii 1918–1919, clădirea era proprietatea lui Heinrich Herdlicher, care, conform spuselor actualilor, locatari, era specialist în executarea de stucatură și avea atelier la subsol. În anul 1919, imobilul este vândut de Heinrich Herdlicher familiei Ion și Victoria Vasilescu Valjean (născută Tărulescu). Ion Vasilescu Valjean era avocat și scriitor, foarte cunoscut în societatea bucureșteană a vremii. În anul 1942, jumătate din clădire este dată ca dotă fiicei familiei Vasilescu Valjean, Virginia, cu ocazia căsătoriei cu dr. Corneliu Popescu. În anul 1945, și cealaltă jumătate din casă este donată Virginiei Popescu, cu condiția ca Ion și Victoria Vasilescu Valjean să locuiască, în continuare la parter. Construcția era deja degradată de pe urma cutremurelor și a bombardamentelor.

În anul 1988 situația clădirii (aparținând I.A.L.) era următoarea:

- subsolul – locuit de 3 familii
- parterul – locuit de 4 familii
- mansarda – locuită de 5 persoane

Imobilul de la numărul 10 a fost ridicat pe un plan neregulat. Acoperișul este din tablă. Streașina are o bandă din lemn traforat. Cornișa este ornamentată cu mici meda-lioane. Parterul prezintă deschideri rectangulare, bi și tripartite, supraînălțate. Ferestrele au ancadrame din zidărie.

Dosarul⁷ casei care se păstrează la Fondul „Cartea Funciară” arată că: pe un teren de 280 mp se ridică o casă compusă din 4 camere și dependințe. În anul 1918, casa

⁶ CFMB, dosar nr. 27.871.

⁷ CFMB, dosar nr. 27.872.

aparținea lui Ioan Zlotka. În anul 1933, proprietarul imobilului era M. Reichardt. Ulterior, îl vinde Anastasiei Ionescu, care locuia aici în anii 1933–1941.

În anul 1988, când s-a făcut cercetarea pe teren, clădirea avea doi proprietari: familia Vasile Boicu (urmașul Anastasiei Ionescu) și artistul plastic Florin Calafeteanu (al cărui atelier se afla aici) care cumpărase partea lui de locuință de la Vasile Boicu.

Pe strada Culmea Veche, la numărul 12, se găsesc 3 imobile diferite.

– Corpul C se află în față dreapta și este o clădire masivă din cărămidă, cu acoperiș din tablă, compusă din demisol, parter și etaj. Demisolul prezintă deschideri în arc bombat cu grilaj din fier forjat. Parterul este supraînălțat, cu intrare din stradă. Fațada are deschideri monopartite în arc supraînălțat. Deasupra intrării se găsește o copertină susținută pe console de lemn. Ferestrele sunt prevăzute cu jaluzele din lemn. La etaj, ferestrele sunt supraînălțate și bipartite. Balconul, din zidărie, este susținut de console solide. Pe lateral, se află o cameră decroșată. Acoperișul prezintă două lucarne cu ferestre bipartite și în arc frânt. Streașina, înfundată, este din lemn.

Din dosarul⁸ imobilului aflăm că: pe un teren de 145 mp se ridică o casă compusă din parter format din 4 camere (și dependințe) și etaj cu 3 camere (și dependințe). În anul 1918, casa aparținea Eugeniei Sălcănescu. În perioada 1923–1941, proprietarul clădirii este Avram Conea (Cohen), care o cumpărase de la Matilda Blinder.

În anul 1988, casa era proprietate personală (datorată unor moșteniri și vânzări succesive).

– Corpul B (compus din parter și etaj) se găsește în curte și este o construcție din: cărămidă, acoperiș cu ape și învelit cu tablă. Parterul prezintă deschideri în arc în plin cintru, bipartite, supraînălțate. Ușa bipartită, supraînălțată este construită din lemn și sticlă. În stânga și în dreapta ușii, se găsește câte o fereastră îngustă. Un brâu în torsade desparte parterul de etaj. Etajul are ferestre bi și tripartite, iar în partea dreaptă se află un balcon cu fier forjat.

Pentru istoricul casei, la dosar⁹ s-au găsit următoarele: pe un teren de 178 mp se ridică o casă compusă din parter format din 3 camere (și dependințe) și etaj cu 3 camere (și dependințe). În perioada 1936–1941, proprietara clădirii este Elena Heller (născută Brinder) din strada Culmea Veche nr. 14, care o primise ca dotă de la părinții ei Matilda și Joseph Brinder.

În anul 1947, în casă locuia Samy Polack.

În anul 1988, la cercetarea pe teren, s-a constatat că imobilul aparținea I.A.L. și era locuită de 3 familii.

– Corpul A de clădire este construit pe un plan neregulat, fiind făcut din cărămidă și având acoperiș de tablă. Casa, constituită din demisol și parter supraînălțat, are 5 camere și dependințe. Fațada prezintă deschideri rectangulare, bipartite și supraînălțate. La intrare se găsesc 4 coloane adosate cu capitule compozite. Intrarea este în arc în plin cintru, cu ușă din lemn și sticlă, quadripartită, supraînălțată. Friza este casetată cu elemente florale și prezintă console pentru grinzi. Ferestrele au ancadrame din zidărie și ornamente florale.

În dosarul¹⁰ casei de la Arhive se arată că: pe un teren de 190 mp se ridică o casă compusă din 5 camere și dependințe.

În perioada 1918, 1923–1941, proprietara clădirii este Matilda Blinder (născută Solomon), din strada Culmea Veche nr. 14, pe care o cumpărase de la Benjamin Brinder.

În anul 1988, casa aparținea I.A.L. și era locuită de 2 familii.

⁸ CFMB, dosar nr. 27.873.

⁹ CFMB, dosar nr. 27.874.

¹⁰ CFMB, dosar nr. 27.875.

Pe strada Culmea Veche, la numărul 14 (colț cu strada Negustori) se găsește o casă cu demisol și parter. Casa, construită din cărămidă, cu acoperiș de tablă, prezintă ferestre bipartite.

Strada Culmea Veche nr. 14 – cea mai veche casă (1896)

La dosarul¹¹ casei cu numărul 14 găsim următoarele informații: pe un teren de 418 mp se ridică o casă – parter și etaj – compusă din 9 camere și dependințe.

În perioada 1896, 1913–1941, casa aparținea lui Nicolae Al. Racoviceanu. Jumătate din această casă fusese moștenită de la tatăl său, dr. Al. Racoviceanu și cealaltă jumătate fusese cumpărată de la sora lui, Aurelia Racoviceanu.

În anul 1988, imobilul aparținea, prin moștenire, dr. ing. Bălțățeanu. Conform dosarului aflat la Arhivele Municipiului București, clădirea prezenta inițial parter și etaj, dar în anul 1988, când s-a făcut cercetarea pe teren, clădirea avea numai parter.

* * *

În urma cercetărilor efectuate la arhive și pe teren putem să facem câteva aprecieri asupra străzii Culmea Veche.

Pentru nici unul dintre imobile nu se găsesc documente sau inscripții care să ne indice exact cine este arhitectul sau constructorul.

De asemenea, anul în care a fost ridicată construcția nu poate fi stabilit cu exactitate, putând doar fi presupus. Astfel, din informațiile obținute de la arhive, se poate constata că primele date despre casa de la numărul 14 le avem din anul 1896. În categoria imobilelor ridicate în perioada 1910–1930 intră cele de la numărul 5, 7, 2, 8, 10 și 12. Celelalte sunt construite mai târziu.

Imobilele, în mare parte fără un stil bine conturat, au fost inițial proprietăți particulare. La data cercetării noastre pe teren (1988), situația lor era următoarea:

- proprietate de start – imobilele de la numerele 5, 2, 8, 12B, 12A
- proprietate particulară – imobilele de la numerele 4, 10, 12C, 14
- proprietate mixtă – imobilele de la numerele 1, 7, 3

Ca funcționalitate, toate serveau ca locuință cu excepția celor de la numerele 5, 2, 4 și 14 care erau folosite și ca sedii de firme sau ateliere de sculptură.

¹¹ CFMB, dosar nr. 27.876.

Dacă ne oprim la structura socio-profesională a locuitorilor, constatăm pe o arie restrânsă (10 case) o mare diversitate de meserii și anume:

- intelectuali: scriitor, ziarist, sculptor, stomatolog, medici, preot, profesori și profesori universitari, arhitecți, matematician, economist, ingineri, geolog
- ofițeri în armată
- studii medii: tehnicieni, asistente medicale
- muncitori: șoferi, vânzătoare, muncitori necalificați, lucrători la ADP
- pensionari provenind de la mediile intelectuale până la muncitori
- casnice
- un număr mare de copii și elevi
- studenți

Culmea Veche, cu toate că este o stradă mică, completează în mod fericit prin valoarea ei ambientală această zonă de excepție a Bucureștilor care cuprinde: Calea Moșilor, Paleologu, Negustori, Mântuleasa.

SUMMARY

The Old Bucharest – THE „CULMEA VECHE” STREET

The „Culmea Veche” street starts from the Sborului St. and ends up at the crossroad with the Negustori St.; it was first marked on Bucharestan maps in 1871, by Major Dimitrie Papazoglu.

By its ambiental value, the „Culmea Veche” street completes an exceptional area of Bucharest, that also comprises Calea Moșilor, Paleologu, Negustori, Mântuleasa.